

Zajištění bezpečnosti při masových sportovních akcích. Případová studie k Mistrovství světa 2006

Autor: Marek Suchánek

Email:

This article describes security measures taken during the FIFA World Cup 2006 in Germany. It's mainly focusing on the activities of police forces, but preventative measures, that play an important role in preceding the violence and misbehaviour at sport events, are mentioned as well.

V termínu 9. června – 9. července 2006 hostila Spolková republika Německo významnou sportovní událost – Mistrovství světa v kopané (MS 2006). Akce se zúčastnilo 32 národních fotbalových reprezentací, které sehráli celkem 64 utkání. Šampionát se konal celkem ve dvanácti německých městech (v Hamburku, Hannoveru, Dortmundu, Gelsenkirchenu, Kolíně nad Rýnem, Frankfurtu nad Mohanem, Kaiserslauternu, Berlíně, Lipsku, Norimberku, Stuttgartu a Mnichově). Akce se zúčastnili až tři miliony fotbalových diváků (z toho cca jeden milión fanoušků ze zahraničí). Dění na šampionátu přenášelo na 15 tisíc akreditovaných zástupců sdělovacích prostředků. Klíčovou roli v hladkém průběhu této prestižní akce sehrála důkladně připravená bezpečnostní opatření. Koncepte přijatých bezpečnostních opatření byla obsažena v „Národní bezpečnostní strategii pro MS 2006“, vypracované spolkovým Ministerstvem vnitra. Dokument popsal zejména bezpečnostní rizika v průběhu šampionátu a konkrétní formy boje proti nim (včetně organizačního zajištění)

Bezpečnostní rizika a opatření

Za nejzávažnější bezpečnostní rizika pro šampionát byly považovány projevy terorismu, organizovaného zločinu a diváckého násilí (ze strany skupin fotbalových chuligánů). Jako prioritní bylo vnímáno zejména riziko možného teroristického útoku (mj. s ohledem na účast fotbalových celků Íránu a Saúdské Arábie). V rámci organizovaného zločinu upozorňovali němečtí bezpečnostní experti především na možnost zvýšení případů obchodování s lidmi, organizovaných kapesních krádeží, krádeží automobilů, padělání vstupenek, etc. Projevy diváckého násilí pak byly očekávány především od skupin fotbalových chuligánů z Velké Británie, Polska a rovněž od „domácích“ chuligánů. K minimalizaci možných bezpečnostních rizik využívala německá strana některé nestandardní kroky, jako je např. dočasné zavedení kontrol na vnitřní hranici Schengenského prostoru či využití systému AWACS k důkladnějšímu monitoringu letového provozu v průběhu celé

akce. Od bezpečnostních složek účastnických států a všech sousedících zemí byly německou stranou požadovány rovněž specifické údaje a situační zprávy, týkající se skupin fotbalových chuligánů a možnosti jejich vycestování na šampionát. Samotná spolková policie disponovala databází 6 800 fotbalových chuligánů, kteří byli odsouzeni v souvislosti s fotbalovými zápasy nebo kterým byl udělen zákaz vstupu na stadion. Zvláštní ochraně před teroristickým útokem se těšilo mezinárodní tiskové centrum, vybudované pro zástupce sdělovacích prostředků v Mnichově. V rámci spolkového Ministerstva vnitra a německé policie byly vytvořeny struktury, mající za úkol koordinovat přípravu šampionátu v rovině bezpečnosti a provádět konkrétní opatření k potlačení výše zmíněných rizik. Největší díl zodpovědnosti přitom ležel na bedrech spolkového Ministerstva vnitra a policie (kriminální i uniformované). V rámci spolkového Ministerstva vnitra bylo pro potřeby šampionátu založeno Národní informační a koordinační centrum (NICC) se sídlem v Berlíně. Úkol NICC spočíval především v zajištění plynulého toku informací všem zúčastněným subjektům, podílejícím se na zajištění bezpečnosti při MS 2006. K danému účelu pracovníci NICC především shromažďovali, analyzovali a dále rozesílali veškeré relevantní informace, týkající se bezpečnostních aspektů při MS 2006. NICC rovněž denně vypracovával situační zprávy a tisková hlášení. Klíčovou roli v rámci spolkové policie zaujala Centrální informační jednotka pro policejní operace během sportovních akcí (ZIS). K hlavním úkolům ZIS patřilo:

- shromažďování, analýza a využití všech informací (z domácích i zahraničních zdrojů), relevantních pro policejní operace v souvislosti s MS 2006,

- participace při přípravě denních situačních zpráv,

- poskytování podpory zahraničním styčným důstojníkům.

V kompetenci spolkové kriminální policie se nacházel boj proti politicky motivované trestné činnosti (včetně terorismu), projevům organizovaného zločinu a diváckého násilí. Spolková policie plnila úkoly při ochraně hranic, vzdušného prostoru a železniční sítě SRN. Prioritní úkol spolkové policie v souvislosti s MS 2006 spočíval v zabránění vstupu a činnosti rizikových fanoušků, teroristických a kriminálních struktur na území SRN. Spolkové Ministerstvo vnitra a policie na národní úrovni úzce spolupracovali (vedle zemských ministerstev vnitra a policií) také se zpravodajskými službami (především se Spolkovým úřadem na ochranu ústavy), armádou a samosprávou. Nezanedbatelnou roli sehrál také organizační výbor MS 2006 Německého fotbalového svazu. Německý fotbalový svaz (DFB) byl zapojen do bezpečnostních opatření, týkajících se zejména samotných sportovišť. Významné postavení v dané souvislosti náleželo stewardům, kteří dohlíželi na bezpečnost v objektech stadionů. V okolí stadionů bylo umístěno na 200 – 350 stanovišť (vybavených kontejnery na zabavené předměty) u kterých se prováděly osobní prohlídky diváků. Po osobní prohlídce byla divákům elektronicky kontrolována platnost zakoupené vstupenky. Po ověření platnosti vstupenek

pak byli fanoušci vpouštěni na objekt stadionu. Bezpečnost na stadionech a v jejich bezprostředním okolí byla úzce koordinována se spolkovou policií. Ve spolupráci s policejními složkami organizační výbor MS 2006 Německého fotbalového svazu rovněž participoval na zajištění bezpečnosti v objektech hotelů, kde byly ubytovány fotbalové celky, realizační týmy a delegace.

Mezinárodní spolupráce

Při své činnosti v souvislosti s MS 2006 navázaly německé bezpečnostní složky úzkou spolupráci se zahraničními partnery (včetně České republiky). Spolkové Ministerstvo vnitra uspořádalo od roku 2004 celkem pět mezinárodních expertních konferencí k vzájemné přípravě a koordinaci strategie na zajištění bezpečnosti při MS 2006. V době konání šampionátu byli ve Spolkové republice Německo nasazeni policisté z těch států, které se kvalifikovaly na šampionát. Za Českou republiku se akce účastnilo 20 uniformovaných příslušníků Policie ČR (z útvarů pořádkové a železniční policie) a 13 tzv. spotterů (příslušníků Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování). Vyslání policistů bylo umožněno na základě existujících platných smluv a dokumentu „Společné prohlášení o spolupráci v otázkách týkajících se bezpečnosti při příležitosti Mistrovství světa v kopané 2006“, který byl podepsán spolkovým ministrem vnitra a ministrem vnitra ČR v dubnu 2006. Nezastupitelnou roli mezi vyslanými policisty sehráli zejména spotteři. Jedná se o policisty, kteří mají odpovídající praxi v operativní činnosti při sportovních událostech a disponují osobní znalostí prostředí rizikových fanoušků a jejich projevů. Viditelná činnost spotterů na veřejnosti působí zejména preventivně a snižuje prostor pro možné násilné projevy fotbalových příznivců. Spotteři obvykle přímo a aktivně komunikují s příznivci svého národního fotbalového celku, vyhledávají a kontaktují zejména rizikové příznivce za účelem předcházení nevhodného chování nebo porušování veřejného pořádku a zákona. V místě konání utkání spotteři podporují velitele opatření, předávají získané informace a vznášejí připomínky a doporučení pro místní policii (s níž jsou v úzkém kontaktu). Vedle činnosti spotterů byla relativní novinkou fotbalových šampionátů požadovaná účast uniformovaných policistů z jednotlivých účastnických států, kteří německé straně poskytovali pomoc při operativních opatřeních, opatřeních prováděných na základě analytických informací a cílených opatřeních spolkové policie zejména na německých letištích, nádražích a v příhraničních oblastech. Během svého nasazení poskytovali čeští policisté německým policejním orgánům informace a zprávy o chování českých příznivců a o možných hrozbách pro veřejný pořádek a bezpečnost z jejich strany. Příslušníci Policie ČR měli na starosti rovněž konkrétní opatření, vztahující se např. k zajištění doprovodu českých fotbalových příznivců na německé hranice či do první vlakové zastávky na německém území. Nutné je zmínit rovněž preventivní působení na skupiny českých rizikových fanoušků, které čeští policisté v uniformách představovali. Čeští policisté pracovali po boku svých německých kolegů, kteří členy týmu Policie ČR doprovázeli a zajišťovali spojení s německými policejními složkami. Němečtí policisté byli zodpovědní rovněž za bezpečnost týmu. Příslušníci Policie ČR působili na území Spolkové republiky Německo dva dny po vyřazení českého národního fotbalového týmu z turnaje.

Preventivní aktivity

Nezanedbatelnou roli má prevence. Spolkové Ministerstvo vnitra spolupracuje s nevládním sektorem, který je reprezentován střešovou organizací Koordinationsstelle für Fan Projekte (KOS). V čele KOS stojí Thomas Schneider, dlouholetý sociální pracovník, specializovaný na problematiku rizikových skupin fanoušků. Ve spolupráci se zahraničními partnery uskutečnila KOS v rámci šampionátu aktivity, zaměřené na preventivní práci s komunitou fotbalových příznivců. Zahraničním fotbalovým fanouškům byly k dispozici mobilní i stacionární tzv. fan – ambasády, sloužící jako poradní a informační služba pro fanoušky. Fan – ambasády se poprvé objevily na mistrovství světa v Itálii v roce 1990, kde byly k dispozici anglickým a německým fanouškům. K rozšíření institutu fan – ambasád došlo na turnajích EURO 1992 ve Švédsku, EURO 1996 v Anglii, EURO 2000 v Holandsku a Belgii, mistrovství světa 1998 ve Francii a na mistrovství světa 2002 v Japonsku a Jižní Koreji. Provoz fan – ambasád zajišťovali experti na preventivní práci s fanoušky daných zemí ve spolupráci s profesionálními pracovníky německých nevládních organizací a s vyškolenými německými dobrovolníky. Všechny služby byly poskytovány v rodném jazyce fanoušků a s přihlédnutím k jejich aktuálním potřebám a problémům. Základem služeb fan – ambasád bylo zejména poskytování informací (o Spolkové republice Německo a jednotlivých městech, možnostech a podmínkách ubytování, místní i vnitrostátní dopravě, možnostech stravování, službách v nouzových případech, konzulárních službách, situaci na stadionech, doprovodných programech a akcích) a zprostředkování kontaktů (na pracovníky českých zastupitelských úřadů a na přítomné české policisty). Zástupci Policie ČR pravidelně udržovali se zástupci fan – ambasády ČR osobní kontakty a vypomáhali např. při ztrátě či odcizení cestovních dokladů. Fan – ambasáda ČR byla tvořena týmem pěti expertů (se zkušenostmi z preventivní práce s fanoušky a z provozu fan – ambasády ČR při mistrovství Evropy v Portugalsku) a zastřešena občanským sdružením ProFotbalFans. Činnost fan – ambasády finančně podpořilo Ministerstvo vnitra (odbor prevence kriminality MV finančně přispěl na vytištění příručky Průvodce pro fanoušky, obsahující všechny důležité rady a informace). V průběhu šampionátu byly fan – ambasády umístěny v centrech měst či v blízkosti oficiálních velkoplošných projekcí, tzv. Fan Festů. Fan Festy byly určeny těm, kteří neměli potřebné štěstí a nesehnali vstupenky na utkání svého reprezentačního celku, ale přesto se vypravili do Německa, užít si jedinečné atmosféry velkého fotbalového šampionátu. V každém z pořadatelských měst byly v dostupných lokalitách pořádány televizní přenosy na velkoplošných plátnech (tzv. Public Viewing) v přesně ohraničených komplexech (tzv. Fan Festech) v rámci kterých se nacházely také stánky s občerstvením a se suvenýry. V době mimo přenášená utkání probíhal na pódíích doprovodný program včetně mnoha hudebních koncertů. Fan Festy byly otevřeny každý den, zpravidla od dopoledních hodin až do půlnoci. Přesně ohraničené vstupy do areálu Fan Festů byly stráženy pořadatelskou službou, která příchozí návštěvníky prohledávala zda u sebe nemají nebezpečné předměty, které by mohly ohrozit shromážděné fotbalové příznivce. V rámci areálu se pohybovali příslušníci německých bezpečnostních složek. Pod patronací KOS byly dále provozovány webové stránky (na adrese www.fanguide2006.org), obsahující veškeré relevantní informace pro fotbalové příznivce, přítomné na šampionátu. K vzájemné interakci fotbalových fanoušků jednotlivých národních celků docházelo při improvizovaných pouličních turnajích ve fotbale.

Použité prameny a literatura:

Joint Declaration on Co - operation in Security - Related Matters in the Occasion of the 2006 Football World Cup between the Federal Minister of the Interior of the Federal Republic of Germany and the Minister of the Interior of the Czech Republic.

A time to make friends - with confidence. Materiál spolkového Ministerstva vnitra SRN pro 26. zasedání Stálého výboru Rady Evropy k problematice diváckého násilí a nevhodného chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech, Štrasburk, 2006.

National Security Strategy for the 2006 FIFA World Cup. Spolkové Ministerstvo vnitra SRN, Berlín, 2005.